

ADVAITA EN WETENSCHAP (volledige reeks)

KWANTUMFYSICA EN ADVAITA (1)

“De waarnemer beïnvloedt door diens waarnemen dat wat waargenomen is.”

Deze stelling van de kwantumfysica berust in het bijzonder op het resultaat van het uitgestelde – keuze – experiment van John Wheeler.

Voor de technische toelichting wordt verwezen naar o.a. Wikipedia.

Wat betekent dit nu concreet?

1. Het waarnemen is een mentale actie, dus een activiteit van het bewustzijn.
2. Het foton neemt als gevolg hiervan de vorm aan van een deeltje of een golfje. Het draagt dus op een of ander wijze beide fysieke vormen in zich en kiest achteraf die vorm welke bij de keuze behoort.
3. Een mentale actie leidt tot een fysieke keuze.

Draagt het foton bewustzijn in zich? Of is het misschien bewustzijn?

Omdat bewustzijn een begrip is en zoals alle begrippen zich abstraheert van de achterliggende werkelijkheid zullen deze vragen niet toereikend beantwoord kunnen worden. Dit neemt niet weg dat de ervaringen van de kwantumfysica zéér dicht bij de filosofie van de Advaita komen, dat stelt dat er niets buiten het Zelf bestaat; het Zelf dat Bewustzijn is en alle vormen aanneemt, alles doordringt (zie ook van de Avadhuta Gita vers 1.41 en annotaties).

Wat is de impact hiervan ten aanzien van al onze (on)gewilde relaties? Zijn wij na iedere waarneming – blik, aanraking, gesprek, etc. - nog wel dezelfde, ook al kunnen onze grove zintuigen dit niet waarnemen? Het wordt nagenoeg nog onmogelijk te denken dat wij onafhankelijke individuen zijn; zie ook het artikel “Spinoza en Advaita”.

ADVAITA EN KWANTUMFYSICA (2)

De kwantumfysica stelde vast dat niet met zekerheid plaats noch vorm van de deeltjes bepaald kon worden; dat deeltjes elkaar vernietigen en tot stand brengen, opkomen en verdwijnen.

Aldus kwam men tot de definiëring dat “waarschijnlijk plaats en vorm ...”; met ander woorden de zekere wetten Van Newton krijgen een dimensie van waarschijnlijkheid toegevoegd (waarschijnlijk zal de appel niet ver van de boom blijven vallen!). Deze vallende appel is het beeld wat zich normaal aan onze zintuigen zal blijven voordoen. Dieper en voorbij de zintuigen gebeurt o.a. dat wat beschreven is in het eerste artikel van Advaita en kwantumfysica.

In de Avatamsaka Sutra staat een passus waarvan de onderlijnde delen een grote analogie vertonen met het hiervoor vermelde. Volledig luidt deze passus (de volledige weergave is ten behoeve van de context met o.a. vers 60.7 van de Essentie van Ribhu Gita – zie downloads) :

“Geen ding kan vernietigd worden Omdat geen ding geschapen is, geen schepper heeft, het niet verklaard en gelokaliseerd kan worden, omdat de dingen ongeboren en niet ontstaan zijn, omdat er geen geven en nemen is, geen beweging en geen functie.”

Van belang hierbij is dat het Zelf zuiver Bewustzijn is en alle vormen aanneemt en in al die vormen toch onveranderlijk blijft (Thomas-evangelie logion 50 : beweging en rust).

De deeltjes vertonen een beeld van opkomen uit het niets en weer opgaan in het niets, elkaar te scheppen en te vernietigen, een beeld van een beweging en rust. Het beeld van de goddelijke danser Shiva, dat om die redenen in de inkomhal van het Cern te Genève staat opgesteld. Toeval dat de kwantumfysica, de wetenschap, de relatie legt met het oeroude gedachtegoed uit het Oosten?

ADVAITA EN KWANTUMFYSICA (3)

Twee citaten van Ramana Maharsi :

“ Er is alleen Bewustzijn “

“ Bewustzijn neemt alle vormen aan “

Deze citaten geven de kern van de Advaita-filosofie weer.

De vaststelling van de kwantumfysica dat de waarnemer het waargenomene beïnvloedt en dat het licht als gevolg daarvan de vorm – deeltje of golfje – kiest dat in overeenstemming daarmee is (zie ook Wikipedia : “delayed choice experiment” John Wheeler), doet onbetwistbaar de vraag rijzen wat het foton doet kiezen.

Eerst en vooral is er geen fysiek contact tussen foton en de waarnemer, maar even raadselachtig is dat het foton achteraf – vandaar de benaming uitgestelde keuze – op die keuze reageert. Zodat de vraag wat het foton doet kiezen uitmondt in een achterliggende vraag, namelijk, draagt het foton bewustzijn in zich of is het wel misschien bewustzijn? Immers door het ontbreken van een fysiek contact tussen foton en de waarnemer blijft er nog maar over de aan de uitvoering van de keuze – het al of niet plaatsnemen van de spiegel - voorafgaande intentie, de gedachte om te plaatsen (of niet).

Het is wellicht een (te) grote stap om te besluiten dat het foton bewustzijn heeft of is. Maar gezien de resultaten van het experiment en de daaruit voortkomende vragen, komen essentie van de Advaita en de citaten niet meer geheel en al ongeloofwaardig over.

Deze essentie dat alles Bewustzijn is (Dat, het Zelf), vindt aansluiting met de Upanishaden (Veda's) en Boeddha's leer van de leegte (Sunyata): Neti- Neti. Kort uiteen gezet verklaart de Boeddha hierin dat niets werkelijk is, louter begrippen, die niet kunnen weergeven wat de werkelijkheid is. Deze werkelijkheid is niet “iets noch “niet niets”, met andere woorden onnoembaar. In Advaita-teksten wordt dit veelal geduid met Bewustzijn, het Zelf, Shiva en Brahman. Al deze begrippen staan voor “niet iets, niet niets”, dat alles doordringt.

De verdienste van de kwantumfysica is dat deze onze ideeën omtrent de vastheid van materie – en dus ook de fysieke componenten waaruit wijzelf bestaan – op losse schroeven heeft gezet, alsook aangetoond heeft dat er “een iets” moet bestaan dat deeltjes en dus materie in beweging brengt, zonder enig fysieke daad. In dit verband

een schitterend vers uit de Ashtavakra Samhita:

“ .....Daar is niemand zo vaardig als Ik, die het ganse universum door alle eeuwigheid schraag, zonder het met mijn lichaam te beroeren.” (2.13)

Een analoog vers kunt u vinden in de Avadhuta Gita vers 2.3 :

“ De niet-bewegende Ene, die zonder inspanning beheerst al wat beweegbaar en onbeweegbaar is, is Bewustzijn.....”

Zoals reeds aangegeven werd in het eerste artikel is er een gekende of onbekende impact door een ontmoeting, een aanraking.....De ontmoeting, de aanraking zacht of onzacht, óók door het leven en waarin wij de keuze (?) hebben ons toe te keren of af te keren van hetgeen ons overkomt (zie syllabus 'ken je zelf'). Elke gebeurtenis verandert ons willens nillens, de conclusie van de kwantumfysica is hierin glashelder.

ADVAITA EN KWANTUMFYSICA (4)

Uit de diverse conclusies van de kwantumfysica komt er een nadrukkelijk naar voren: er kan niet met zekerheid gezegd worden dat een verschijnsel zich steeds op die en die wijze zal voordoen. Met andere woorden de ogenschijnlijke zekerheid besloten in de wetten van Newton is een niet bestaande zekerheid. Deze zekerheid was ontstaan en ontstaat nog uit de beperktheid van de zintuiglijke waarneming. De vaststelling door de kwantumfysica van deze impliciete onzekerheid heeft tot gevolg dat ook elk idee van weten en wetenschap losgelaten moet worden en herleidt het begrip wetenschap tot niet meer – en ook niet minder – dan ervaringskunde gebaseerd op een strikt logische en objectieve methodiek. Dit blijkt ook het standpunt te zijn van de Dalai Lama in zijn publicatie 'Het universum in een enkel atoom '(ondertitel : waar wetenschap en spiritualiteit elkaar raken).

Elk weten is bijgevolg geen weten, maar louter en alleen dat wat ervaren wordt, ervaringskunde. Maar de wijze waarop iets ervaren wordt, verschilt van individu tot individu. Mijn ervaren van een verschijnsel is niet uw ervaren van hetzelfde verschijnsel.

De waarnemer beïnvloedt door diens waarnemen dat wat waargenomen wordt (zie Advaita en Kwantumfysica (1)). Noodzakelijkerwijze kunnen twee of meerdere waarnemers door ieders verschillend standpunt niet volledig hetzelfde waarnemen, laat staan dat zij tegelijkertijd zouden waarnemen in een uitgesteld keuze experiment met een tegengestelde keuze. Er dienen zich dus evenveel werkelijkheden aan als er waarnemers zijn, hoewel er een grote mate van overeenstemming kan bestaan, maar nimmer een volledige. Hieruit moet geconcludeerd worden dat er vanuit de door ons ervaren wereld, geen uitspraak gedaan kan worden omtrent het bestaan van een objectieve werkelijkheid.

Dit zou gemakkelijk tot een nihilistische opvatting over het bestaan kunnen leiden, ware het niet dat de rishi's (schouwende wijzen) reeds duizenden jaren zonder beschikking over enig gesofisticeerd instrumentarium tot conclusies zijn gekomen, die eerst recentelijk 'wetenschappelijk' bevestigd konden worden, namelijk het ontbreken van de objectieve werkelijkheid van de waargenomen verschijnselen. Hoe konden de rishi's deze 'wetenschap' (in)zien, ervaren? Is er een objectieve werkelijkheid achter de relatieve werkelijkheid van de zintuigen? Bevat het bewustzijn een dimensie die niet door de zintuigen ervaren kan worden? Wordt deze dimensie, deze werkelijkheid misschien ervaren door een volledig verzinken,

versmelten met een inzijn in de oergrond, die oergrond van waaruit alle relatieve werkelijkheden, dat wat verschijnt, oprijzen?

“.....door de rusteloze geest te verstillen tot helderheid.....aldus, onthult Shiva Zichzelf natuurlijkerwijze als het enig eeuwig Zijn-Bewustzijn-Zaligheid , de absolute essentie van het wezen van de vereerder.” (vers 14 de Essentie van Ribhu Gita). Shiva is een metafoor voor de oergrond. Zijn-Bewustzijn-Zaligheid zijn de drie aspecten waarin die oergrond en dus de essentie van zichzelf ervaren kan worden door verstilling van de geest. Volgens deze Advaita- en andere bronnen is er een weg tot het ervaren een objectieve werkelijkheid, de oergrond.

ADVAITA EN WETENSCHAP (5)

Onder deze titel zal de reeks “Advaita en Kwantumfysica” worden voortgezet met behoud van de doorlopende nummering. Het opentrekken naar ook andere domeinen van wetenschap/ervaringsleer kan bijzonder verdiepend zijn, waarvoor ook de Dalai Lama pleit in zijn publicatie “ Het universum in een enkel atoom “ en daar een daadwerkelijke gestalte aan geeft door zijn tweejaarlijkse conferenties van “Mind en Life”.

Uit voorgaande publicaties is al gebleken dat de kloof tussen spiritualiteit en wetenschap zich vernauwt. Ten aanzien van de Advaita, Boeddhisme, de esoterische Jezus en Spinoza zijn spiritualiteit en de wetenschap blijken zowel spiritualiteit als wetenschap een empirisch kennen, een methodisch ervaren te zijn.

Als in spiritueel beleven bij een volkomen aandacht een 'voelend zijn' ervaren wordt, is dit vanuit een ervarend bewustzijn en door meerdere integer geachte personen vastgesteld, evenzo in de wetenschap bij o.a. de conclusies van de kwantumfysica of de methodiek bij het onderzoek naar de termieten in het hierna volgende.

Steeds weer is het sleutelwoord :AANDACHT!

ADVAITA EN WETENSCHAP (5) Termieten

Op uitsluitend zandgronden in de woestijn van Namibië vormen termieten kringen van “gemetseld” zand die omgeven zijn door een strook gras. De cirkels zijn ondergronds voorzien van een netwerk van gangen en galerijen, met wanden bedekt met een laagje organisch afval. Vrijwel van meet af aan hebben de cirkels hun maximale grootte bereikt en binnen een vijftal jaren komt de grasrand die de cirkel geheel omgeeft te voorschijn. De cirkels hebben een levensduur van ongeveer 40 jaar en in het gebied valt jaarlijks ongeveer 10 liter water.

Binnen de cirkel wordt alle vegetatie weg gegeten, waardoor bij regenval het water dieper in de ondergrond kan doordringen en de waterreserve voor de termieten en de buitenrand van de cirkel vormt. De grasrand is de voedselbank voor de termieten en andere diersoorten die er door worden aangetrokken.

De termieten scheppen hun eigen leefomgeving en bouwen zo eveneens een ecologisch systeem uit.

(Bron : De Standaard/NRC)

Een gelijkaardige waterhuishouding met aarden wallen wordt door menselijke gemeenschappen in droge gebieden van India(?) toegepast.

Hierbij kunnen onder andere de volgende kanttekeningen geplaatst worden:

- (1) Welk een verbijsterende intelligentie schuilt er in dit nietig termietenwezen.
- (2) Is de menselijke intelligentie wel meer dan die van de termiet?

(3) Werkt de menselijke hebzucht de vernietiging van zijn eigen ecologisch systeem en dus zijn eigen soort in de hand? Dit in tegenstelling tot de termiet.

(4) Er is alleen Bewustzijn en Bewustzijn neemt alle vormen aan (Ramana Maharshi) wordt een meer en meer indringende vaststelling. Een Bewustzijn dat volkomen “leeg”, open is, maar alles voedt en doordringt, dat alles en “niets” is.

ADVAITA EN WETENSCHAP (6) Schrödingers kat

Zowel het relaas van Clown Suzanne, als de literatuur van de Advaita vermelden een verschijnsel dat ook in de kwantumfysica een veronderstelling kent, namelijk iets dat tegelijkertijd dood en levend is!

(Zie DE CLOWN (10) dood, leve de clown)

De kwantumfysica kent een gedachte-experiment dat bekend staat als “Schrödingers kat”.

Deze gedachte berust op het gegeven dat er een onzekerheid is omtrent plaats en snelheid van een deeltje en dat deze onzekerheid niet alleen bestaat op het micro niveau (subatomair) maar ook op macro niveau (samengestelde delen, dus een kat bijvoorbeeld).

Behoudens dit onzekerheidsprincipe is er ook een dualiteitsbeginsel, dat wil zeggen dat deeltje en golfje gelijktijdig aanwezig zijn, mogelijk zelfs niet bestaan totdat er een waarneming is, dus van een bewust wezen. Deze ideeën zijn niet algemeen aanvaard binnen de kwantumfysica en – mechanica.

Kan men nog aanvaarden dat een gevoelservaring van Suzanne overeenstemt met een filosofisch begrip uit de Advaita, dan ligt het moeilijker deze overeenstemming te zien met de fysieke wereld, zelfs als deze zich op subatomair niveau zich situeert.

Een verbindend element zou kunnen vormen de idee dat er alleen Bewustzijn bestaat en dat het alle vormen aanneemt.

Hoe zou anders verklaart kunnen worden dat alle cellen in het menselijk lichaam (in om het even welk lichaam) binnen een (zeer) relatief korte tijdsperiode vervangen zijn en de noodzakelijke informatie om te functioneren bezitten. Een continu proces dat onafhankelijk van enig willen werkzaam is. Ieder kleinst mogelijke deel van tijd speelt zich dit proces af en ook hiervan zou gezegd kunnen worden : wij zijn dood noch levend.

In dat éne meest ondeelbare moment is er worden noch verworden, zijn worden en verworden één; dood noch leven.

Op dat enig ondeelbare moment is er alleen een Zijn, een onnoembaar begrip. Indien dit ondeelbare moment uitgebreid wordt in een eindeloze reeks van momenten – het relatieve begrip tijd – is het lichaam een doorlopend Zijn. Zelfs indien het ontbindt en verwordt tot de elementen water, aarde, lucht, warmte en ether, bestaan deze elementen uit moleculen en atomen, waarvan de kwantumfysica aangetoond heeft dat deze bestaan uit deeltjes die elkaar continu

scheppen en vernietigen; hiervan kan dan eveneens gesproken worden van een doorlopend Zijn.

En of deze deeltjes een vastheid bezitten is nog zeer de vraag, daar steeds verder onderzoek naar hét vaste bestanddeel alleen maar een niet bestaan daarvan heeft aangetoond. Het begrip leegte (sunyata) uit het Boeddhisme is zeer nabij; leegte die toch niet leeg is, integendeel, een volheid bezit van een niet bepaalbare energie.

Advaita en Wetenschap (7.1) Evolutie

Bij tal van dieren is vastgesteld dat deze in staat zijn eenvoudige hulpmiddelen als werktuig te gebruiken o.a. apen, kraai-achtigen, olifanten, dolfijnen en recent een kaketoetoe.

Ook slaagden papegaaien erin een directe beloning te laten liggen in afwachting van een latere en grotere beloning.

Van bultruggen hebben wetenschappers vastgesteld deze ook in staat zijn een nieuw gedrag van een soortgenoot te kopiëren.

De evolutietheorie van Darwin binnen de groepen van soorten wordt niet alleen algemeen aanvaard, bijvoorbeeld van aap naar mens, maar zelfs dat alle wezens uit één oerbron (protoplasma) geëvolueerd zijn.

Deze theorie heeft enorme spirituele consequenties. De gangbare oosterse religieuze en filosofische stromingen kennen vrijwel alle het begrip karma: oorzaak en gevolg met het daaraan gekoppelde wedergeboorte; de eindeloze cyclus van geboorte en dood, die alleen door verlichting doorbroken kan worden. Dit begrip karma is uit de oorspronkelijke betekenis voortgekomen, d.w.z. karma als een energetische oorzaak en gevolg zonder enige verdere consequentie van een eindeloze cyclus van geboorte en dood.

Indien de mens uit een aap of uit één oerbron geëvolueerd is hoe kan er dan sprake zijn van karma met wedergeboorte als consequentie? Deze consequentie berust namelijk op het uitgangspunt van een individu dat denkt dat het handelt en wel in een onvolmaaktheid. Dit karma is dus gestoeld op de gedachte dat iets (on)volkomen is, een goed of kwaad handelen.

Reeds eerder werd duidelijk gemaakt dat goed of kwaad niet objectief bepaalde begrippen zijn, maar subjectief en tijdsgebonden; de dingen zijn wat ze zijn, zonder enige kwalificatie (zie Spinoza en Advaita (1) en (4)).

Oorzaak en gevolg is een objectief vast te stellen wetmatigheid, goed en kwaad (of heilzaam en niet heilzaam) kennen geen duurzame objectieve wetmatigheid;

In de Ashtavakra Samhita stelt Ashtavakra terecht:

“wat is gebondenheid of wat is bevrijding,

“ wat is karma of wat is wedergeboorte,

“wat is bestaan of wat is niet bestaan,

voor mij die eeuwig onveranderlijk en ondeelbaar ben?”

(diverse verzen van hoofdstuk 20)

Het idee hierbij is dat men ongeacht vorm of hoedanigheid eeuwig en altijd Dat, het Zelf is, er is alleen Bewustzijn dat alle vormen aanneemt.

Zelfs herinneringen aan vorige levens, al of niet door middel van regressie

opgeroepen, waarvan zelfs de details verifieerbaar zijn, vormen geen volkomen bewijs. Berust de herkenning van gebruiksvoorwerpen of namen zoals die in het Tibetaans Boeddhisme wordt toegepast op een herkennen of herinneren van een individu dat één op één volledig een en dezelfde was en nu is? Als **nú** niet met zekerheid gezegd kan worden 'wie **ik** ben', kan dit ook niet gezegd worden ten aanzien van het verleden. Tijdens een regressie neemt men waar als een getuige, eerst bij terugkeer in het hier en nu ontstaat eventueel een emotionele binding met wat in de regressie gezien is en een identificatie met het ik. Het zouden dus beelden van een ander individu kunnen zijn (in een latere publicatie zal blijken dat de spirituele Yoga o.a. in de Sutra's van Patanjali, inderdaad een gelijkaardige filosofie aanhangen). Esoterische bronnen spreken van een centrale opslag van bewustzijn: akasha; in de bewoordingen van Jung: het collectief onbewuste. Als er nu geen individualiteit bestaat (o.a. Boeddha, Spinoza) kan er niet eerder een individualiteit hebben bestaan en zal deze er ook niet in de toekomst kunnen bestaan.

Als Ramana Maharshi zegt : “ Bewustzijn neemt alle vormen aan “ kan dit betrekking hebben op zowel fysieke, als mentale en amorfe vormen. Betekenisvol is in dit verband vers 1.11 van de Ashtavakra Samhita:

“Hij die zich als vrij beschouwt is inderdaad vrij, hij die zich gebonden acht blijft gebonden. ' Zoals men denkt, zo wordt men' is een bekend gezegde in deze wereld, en het is beslist waar.”(1)

“(1) Dit is een erg betekenisvolle uitspraak en bevat een onschatbare les voor voor hen die Zelf-realisatie willen bereiken. In werkelijkheid is het Zelf altijd vrij, Het gaat nooit in een toestand van gebondenheid. Het is uit onwetendheid dat wij onszelf denken gebonden te zijn en deze gedachte doet onze veronderstelde gebondenheid aanhouden en voortduren. Indien wij echter, onszelf weten als het eeuwige vrije Zelf, zullen wij beseffen dat wij altijd vrij zijn.”

[Ultiem is er zelfs geen vrijheid noch gebondenheid; het is een van de paren van tegenstelling. Zie vers 20.14 met annotatie van de Ashtavakra Samhita; en vers 1.17 van de Avadhuta Gita.]

(Een nieuwe vertaling en bewerking van de Ashtavakra Samhita is in voorbereiding.)

Voor wat betreft de aspecten vrije wil en verantwoordelijkheid wordt verwezen naar de publicaties Spinoza en Advaita (11) en (12).

In het Tibetaans Boek van Leven en Sterven (Servire) zijn in het hoofdstuk Evolutie getuigenissen van BDE's opgenomen die ten aanzien van deze verantwoordelijkheid tot nadenken stemmen.

De visie van een niet individuele wedergeboorte wordt niet door alle filosofische stromingen - ook die binnen de Advaita – gedeeld.

Hoe complex en niet echt uitgeklaard het begrip karma ligt blijkt o.a. uit de volgende passage van de Dalai Lama in zijn boek 'Het universum in een enkel atoom' :

“...de natuurlijke wet van oorzaak en gevolg (lees: het oorspronkelijk begrip van karma als energie) raakt op een op een bepaald punt verstrengeld met karma van de wezens (lees : het persoonlijk karma). Moeilijker is het misschien gesteld met het eerste optreden van karma van de wezens....ligt volgens de traditie alleen in de alwetende geest van de Boeddha (lees : het Zelf, Dat)”.

Er is dus geen sluitende theorie of wetmatigheid aangaande het bestaan van een persoonlijk karma.

Advaita en Wetenschap (7.2) Evolutie

In Advaita en Wetenschap (7.1) werd de Dalai Lama geciteerd : dat de werkelijkheid door een ordenende intelligentie is geschapen en wordt bestuurd een metafysisch standpunt is.

(**Metafysica** is de wijsgerige leer die niet de werkelijkheid onderzoekt zoals ze ons gegeven wordt uit zintuiglijke waarneming (**fysica**), maar op zoek gaat naar het **wezen** van die werkelijkheid en wat haar constitueert. (Wikipedia))

Met andere woorden: het bestaan van een ordenende intelligentie is een niet te bewijzen of nog niet bewezen stelling.

Planten die door spintmijten worden aangevallen scheiden een geurstof af die de roofmijt aantrekt voor vernietiging van de spintmijt, daarnaast zouden zij signalen uitzenden om de andere planten te waarschuwen; planten scheppen hun ecosysteem. Dit scheppen van een ecosysteem vinden wij ook terug bij termieten (A&W 5) en ook ons eigen lichaam is een zelfregulerend systeem, zij het dat het bewust van voedsel, vocht en warmte voorzien moet worden.

Er is dus in alles een intelligentie werkzaam die tot zekere hoogte ordenend is. Termieten scheppen hun ecosysteem, planten scheppen hun ecosysteem en met vallen en opstaan scheidt ook de mens zijn ecosysteem. Vallen en opstaan: dus geheel en al empirisch!

De laatste ontdekkingen zijn dat uit cellen van mensen via een gekloonde embryonale cel embryonale stamcellen gekweekt kunnen worden (een stamcel is in staat zich tot elk type cel te differentiëren en kan zodoende ingezet worden tot heling van om het even welk orgaan). De vraag hierbij is wat is de “stamcel” van de stamcel die dit onipotente bewustzijn tot heling reeds bezit?

Hoe dicht nadert hier de Avatamsaka Sutra met het volgende niet deze vraag : “In elk atoom van alle rijken die in het universum bestaan bevinden zich uitgestrekte oceanen van wereldstelsels.”

Kan verondersteld worden dat gedreven vanuit het Ene Bewustzijn, het Oerbewustzijn elk wezen - zowel individueel als collectief - een scheppend handelen verricht, een zichtbaarheid geeft aan wat door hem in de geest gezien en ervaren wordt? Een scheppend en ordenend handelen dat tegelijkertijd een vernietigend handelen is?

Oud is het beeld vanuit het Hindoeïsme van de god Shiva, de schepper en vernietiger en waarvan niet geheel toevallig ook een beeltenis de inkomhal van het Cern in Genève opluistert. Ook de kwantumfysica is met dit beeld vertrouwd, door de vaststelling dat deeltjes elkaar scheppen en vernietigen.

En als wij goed ons handelen waarnemen zien wij duidelijk dat wij onophoudelijk een scheppend én vernietigend wezen zijn, van cel tot voeding, drinken en de

elektronica.

Hoe wonderlijk is dat uit één eikel en één zaadcel een volledig wezen met stamcellen kan ontstaan. Hoe wonderlijk is dat uit één ontkernde eikel en één cel van dezelfde bron een nieuw leven kan ontstaan.

Dit kan alleen als elke cel de volledige informatie - bewustzijn - bevat die benodigd is.

“Er is niemand zo vaardig als ik die in eeuwigheid het ganse universum draag zonder het met mijn lichaam te beroeren.” (vers 2.13 Ashtavakra Samhita)

Een intelligentie dat sturend is zonder te sturen!

Een Intelligentie, Onkenbaarheid die zich kenbaar maakt door dat wat gekend, ervaren wordt.

Eerder werd reeds gesteld dat worden en verworden in het eigenste ondeelbare ogenblik één zijn. Ook nu weer zien wij dat scheppen en vernietigen ondeelbaar één zijn.

“Levend in alle vormen is Het onveranderlijk en altijd één (Katha Upanishad)

“Schept en vernietigt”. Of.....schept noch vernietigt?

“Er is alleen Bewustzijn en neemt alle vormen aan” (Ramana Maharshi)

Scheppend en vernietigend wordt - hoe paradoxaal - niets geschapen noch vernietigd, omdat de Essentie, het Werkelijke van alle verschijnselen, onveranderlijk blijft. Dit is de diepe betekenis van “Gij zijt Dat” en “Alles is een modus van God” of “Niet dit, niet dit” of het Zelf.

Op geen enkel moment is een tijdelijk en veranderlijk verschijnsel en transformatie daarvan in een andere al of niet waarneembare vorm niet een uitdrukking van deze Essentie.

Advaita en Wetenschap (7.3) Evolutie

In de geschriften van de Advaita staan een aantal verzen die de nodige vragen kunnen doen rijzen.

“ Het universum was noch ontstaan, noch in stand gehouden, noch opgelost.....”
(vers 5 Essentie van Ribhu Gita)

“ Het universum van naam en vorm, de belichaamde schepselen en hun schepper, geest, verlangen, karma (handeling), ellende en alles, behalve het Zelf (lees: Bewustzijn), zijn louter denkbeelden....” (vers 9 ibid)

“ Nooit is er iets ontstaan. Waar kan datgene dat nooit ontstaan is zich bevinden? Hoe kan er evolutie zijn van ongeboren en niet bestaande dingen?...” (vers 60.7 ibid)

“...Het heeft geen openbaring en evolutie....” (Avadhuta Gita vers 5.11)

“ Het suprême Zelf is ondeelbaar....hoe kan er hier....transformatie zijn...? (vers 7.6 Avadhuta Gita)

Er zijn hier twee aspecten van de éne Werkelijkheid in het spel. Het aspect dat onze zintuigen een werkelijkheid ervaren en een evolutie daarin. En een aspect van de absolute Werkelijkheid waarbij elk verschijnsel ongeacht een ogenschijnlijke evolutie of transformatie onophoudelijk, onveranderlijk en ondeelbaar het Zelf is. Het is dit aspect waarvan Ramana Maharshi zegt: er is alléén Bewustzijn en Bewustzijn neemt alle vormen aan.

Het is ook vanuit deze context dat in de Bhagavad Gita vers 2.19 gezegd wordt: “wie zich beschouwt als doder en wie denkt dat hij gedood wordt, beiden zijn onwetend” en Krishna Arjuna aanspoort te strijden. Als ook dat er geen ander en het andere is, er is alleen het Zelf. En dit wordt heel mooi verwoord in diezelfde Bhagavad Gita met : “ Het Zelf als de offeraar, offert het Zelf als het offer aan het Zelf, de allerhoogste Heer” (4.24).

Alles is het Zelf, een modus van God, niets uitgezonderd en bij gebrek aan en onmogelijkheid dit Zelf of God te duiden spreekt de Boeddha van “niet dit, niet dit” Een Mysterie dat wij zelf (en al het andere en de anderen) zijn. Een mysterie van Bewustzijn dat zich in ons en overall dagelijks afspeelt, gezien kan worden en toch onzichtbaar blijft, gehoord wordt en toch onhoorbaar is.

Hiervan zegt Jezus in “Gesprek met de Verlosser” (Nag Hammadi) : “ Hij die zoekt, ziet, hoort, spreekt, is ook hij die openbaart.”

Wij zijn zelf het Mysterie en geven als zodanig zichtbaarheid aan een droom. Want hoe zou dat wat onzichtbaar en onhoorbaar blijft, zichtbaar en hoorbaar kunnen zijn? Vandaar dat de Advaita spreekt over deze zichtbaarheid als schaduwbeelden van het Zelf en (in de Ashtavakra Samhita) over transposities (superimpositie, transparant).

Advaita en Wetenschap (7.4) evolutie Evolutie – Conatus – Karma

In de publicatie Advaita en Wetenschap (7.1) evolutie werd een persoonlijk karma in vraag gesteld.

Door de wetenschap wordt de evolutie in de tijd in het algemeen als volgt gezien:

- <4.500 miljard jaar : vorming van de aarde
- <3.500 miljard jaar : ontstaan eenvoudige organische structuren (bacteriën)
- <2.500 miljard jaar : eenvoudig cel leven ontstaat in de zeeën (algen)
- >1.000 miljard jaar : meer samengesteld leven ontstaat in de zeeën
- > 600 miljoen jaar: ontwikkeling van gewervelde dieren
- > 500 miljoen jaar: ontstaan van primitieve vissen
- > 400 miljoen jaar: ontstaan landplanten (alg-achtigen)
- > 350 miljoen jaar: zeeleven vestigt zich op het land (insecten en oer-amfibiën)
- > 300 miljoen jaar: reptielen en begin ontstaan dinosauriërs
- > 250 miljoen jaar: inslag meteoriet vernietigt helft dierlijk leven
- > 200 miljoen jaar: Pangea splitst in Laurasia en Gondwanaland; ontstaan primitieve zoogdieren
- > 150 miljoen jaar: begin uitsterven dinosauriërs, ontwikkeling zoogdieren en planten
- > 100 miljoen jaar: ontstaan primaten
- > 65 miljoen jaar: inslag meteoriet, dinosauriërs sterven uit; Gondwanaland splitst in Eurazië, Afrika en Australië
- > 6 miljoen jaar: Toumai, eerste mensachtige
- > 3 miljoen jaar: Lucy
- > 1,7 miljoen jaar: 1ste homo sapiens

Dit min of meer bekend overzicht van de evolutie is van bijzonder belang voor het hierna volgende.

Uit “niets” ontstaat een bewust zich steeds meer ontwikkelend leven, van eenvoudig organische structuur tot een complex wezen als de moderne mens. Van meet af aan is er een bewustzijn dat streeft naar een ontplooiing. Dit wordt volmaakt door Spinoza gedefinieerd als conatus:

“ Het streven van ieder ding waarmee het in zijn bestaan tracht te volharden, is niet anders dan de feitelijk essentie van dat ding.”

Dit was 3,5 miljard jaar geleden zo en dat is nu nog zo tussen alle levensvormen

waaronder ook de mensen onderling en het individueel menselijk lichaam met diens bacteriën en virussen.

Het is ook overduidelijk dat in deze kracht tot ontplooiing een inherente conflictsituatie aanwezig is : actie is reactie; deze energie is ook de oorspronkelijke betekenis van karma.

Uit deze wordingsgeschiedenis – en het begrip conatus/karma – kan ook ingezien worden dat een begrip als persoonlijk karma zich moeilijk laat plaatsen, zo niet geheel en al onmogelijk is.

Het niet bestaan van een individualiteit en persoonlijk karma is door Patanjali (2de eeuw voor JC) in zijn Yoga Sutra's 4.9 en 4.10 en door I.K.Taimni in zijn “Yoga Sutra's van Patanjali” nader verklaard en interessant in het licht van de evolutiegedachte (vrij verwoord):

“De wil om te leven is kenmerkend voor alle vormen van leven waardoorheen het bewustzijn geëvolueerd is om het menselijk stadium te bereiken. Aantrekking en afstoting van allerlei gradatie en soort zijn zelfs in de eerste stadia van de evolutie aanwezig en alle indrukken uit de doorlopen stadia liggen in latente toestand te sluimeren. Naarmate de evolutie voortschrijdt worden deze indrukken (Samskaras) en daaraan verbonden begeerten (vasanas) steeds gecompliceerder. Deze indrukken en begeerten liggen in een eeuwig bewustzijn (Jivatma – ziel) opgeslagen. Een hedendaags individu draagt bij en ondergaat de gevolgen van deze indrukken en begeerten, maar heeft geen “eigendom” ervan; er kan en mag geen predicaat **mijn** ziel aan toegekend worden. Het is dus een onpersoonlijke ziel om zichtbaarheid aan een schepping (een droom) te geven.”

Hoewel tot zekere hoogte de individualiteit hier ontkend is, blijft deze op een hoger niveau bestaan.

In vers 1.32 van de Avadhuta Gita wordt het bestaan van een individuele ziel ontkend.

Dat indrukken en begeerten in een of andere vorm van bewustzijn behouden blijven – Jungs begrip collectief bewustzijn – komt als zeer waarschijnlijk over; maar dat een ervaring van een plantachtige mentale handicap bijdraagt aan de ontplooiing van een individuele ziel op een hoger niveau, blijft moeilijk te begrijpen. Kan zo iets niet gewoon gezien worden als een ontoereikendheid in de ontplooiing van de evolutie (zonder hierbij afbreuk te doen aan de pijnlijkheid voor alle betrokkenen)? Ook bij de lagere levensvormen komen ontoereikendheden voor, ook onze huidige vorm is fysiek en psychisch imperfect en niet steeds in staat “in zijn bestaan te volharden.” Berust de idee van ontplooiing tot het perfecte wellicht niet op de gedachte dat iets niet

volmaakt, volkomen is? Hoe zou iets dat een modus van God is, niets anders dan het Zelf is, onvolmaakt, onvolkomen kunnen zijn? Waren dan alle oerbacteriën van meet af aan (on)volmaakt?

In termen van Ashtavakra en de Advaita : Wat is volmaakt, wat is onvolmaakt? In termen van de Boeddha : Volmaakt en onvolmaakt zijn louter begrippen, in werkelijkheid bestaat er niet zo iets als volmaakt en onvolmaakt; “neti – neti” (niet dit – niet dit/dat).

Of in analogie met vers 3.2 van de Avadhuta Gita :
“Oh dierbare vriend, hoe moet ik buigen naar het Zelf in mij Zelf, de volmaakt onvolmaakte?”

Advaita en Wetenschap (7.5) involutie

Uit het overzicht van de evolutie – zie Advaita en Wetenschap (7.4) kon de gevolgtrekking gemaakt worden dat de evolutie zich nog verder kan voortzetten. Maar eveneens blijkt hoe kwetsbaar het geëvolueerde leven is als gevolg van enorme niet beheersbare krachten, zoals inslagen van meteorieten en uiteen drijvende of botsende continenten, enzovoorts.

In dit verband zijn enkele verzen uit de Bhagavad Gita van bijzondere betekenis. “Alle schepselen gaan in tot Mijn natuur op het einde van een wereldperiode, aan het begin van een wereldperiode breng Ik hen weer tot de openbaring.” (vers 9.7) “Verborgten in Mijn natuur, emaneer Ik zonder ophouden door de kracht van Mijn natuur deze ganse menigte van schepselen, die hulpeloos zijn en zich niet kunnen verzetten.” (vers 9.8)

Uit beide verzen spreekt duidelijk de verborgen energie, de conatus/het karma dat : “Wonderbaarlijke Ik , niets of niemand zo vaardig, die in eeuwigheid het ganse universum draag zonder het met mijn lichaam te beroeren.” (Ashtavakra Samhita vers 2.13).

Deze energie – deze essentie van elk zijn – is een onophoudelijk bewegen en tegelijkertijd een alles doordringend zijn; een beweging en een rust (“ het teken van de Vader in u”). Het bewegen kenmerkt zich door een worden en een verworden, een evolutie en involutie in hetzelfde moment. En geen moment is in dit bewegen iets niet de Onnoembare Bron ervan (Het vermeerdert niet noch vermindert Het).

Het is door dit in te zien dat wij op een haast spontane wijze kunnen komen tot een spirituele, religieuze houding vrij van enige binding met een religie.

In het Thomas-evangelie wordt dit door Jezus als volgt verwoord:

“Indien gij hem ontmoet die niet uit een vrouw geboren is, werp u dan op uw aangezicht ter aarde en vereer hem – Hij is uw Vader” (logion 15).

Dit ontmoeten is een proces van inzien, in steeds diepere lagen bewust worden en ervaren wat de Werkelijkheid is.

Een beseffen en ervaren dat uw lichaam en mijn lichaam Zijn penselen zijn, dat uw geest en mijn geest Zijn verf is, waarmee Hij Zijn droom schildert. Soms in rauwe penseelstreken met brute, contrasterende kleuren, soms in zachte, tere streken en lieflijke harmonieuze tinten. Een droom die ons dromen doet. Een droom die ons samen met Swami Ram Tirth – een uur voor en zich bewust zijnde van zijn verdrinkingsdood – met tranen van vreugde in onze ogen doet zingen :

“ Ik zal verder gaan. Ik ben de lichtvoetige wind die verder loopt in extase. Ik ben de altijd verglijdende vorm die verdergaat als de tijd.. Ik heb miljoenen lichamen waarin ik kan leven. Ik ga, ik ga met niets in mijn bezit.”

Advaita en Wetenschap (8) geheugen

Japans-Amerikaanse wetenschappers onder leiding van Susumu Tonegawa zijn erin geslaagd bij ratten/muizen een herinnering uit te wissen en te vervangen door een valse herinnering. Dit werd bereikt door de specifieke hersencellen juist als bij een bit van de computer in hun stand van aan en uit te wijzigen. Op het moment dat namelijk de herinnering uit het geheugen wordt opgehaald is de specifieke cel leeg en wordt later weer met de betreffende herinnering gevuld op het moment dat deze herinnering niet meer benodigd is;

Een gelijkaardige techniek kan de facto gebruikt worden in regressie- en hypnose therapieën. Een traumatische ervaring kan daarbij vervangen worden door een “instructie” die het trauma teniet doet.

Is de functie van het brein alles behalve bewustzijn of slechts een beperkte vorm van bewustzijn?

In de kinesiologie wordt van het lichaamsbewustzijn gebruik gemaakt om een diagnose te stellen. Gesteld wordt dat dit bewustzijn zich bevindt op het niveau van de lichaamscellen, dus niet noodzakelijk uitsluitend in de hersencellen.

Lichttherapie – een booming business en volop in wetenschappelijke belangstelling – maakt in wezen eveneens gebruik van een celbewustzijn zonder dat ogenschijnlijk enige instructie of ervaring aan deze cellen ten grondslag ligt.

Eerder werd al aangegeven (Synthese (3.08) Ken je zelf – mysterie) dat cellen weten. Dit bewustzijn is niet van een niveau of orde als dat van de hersenen, immers het hersenbewustzijn ontwikkelt zich pas in een latere fase van het leven van een embryo. Onmiddellijk na de conceptie begint namelijk reeds de celdeling vóór er sprake kan zijn van enige vorming van hersenen.

Volgens de Upanishaden (o.a. Brihadaranyaka Upanishad vers 4.3.7) bevindt het B(b)ewustzijn zich in de holte van het hart; dit hart is niet het fysieke hart, maar het hart van wat als het hartchakra omschreven wordt. Daar echter van de eicel en de zaadcel en evenmin na de conceptie gesproken kan worden van een hartchakra zal het duidelijk zijn dat bewustzijn zich op allerlei niveaus manifesteert en dat ook een bewustzijn van de hersenen slechts een beperkt aspect van bewustzijn vormt.

Hoe langer hoe meer dringt de verwoording in vers 3.8 van de Avadhuta Gita zich op :

“ Mijn kind, Ik ben niet moeilijk te bevatten noch verborgen in bewustheid. Mijn kind, Ik ben niet moeilijk waar te nemen noch verborgen in dat wat is waargenomen. Mijn kind, Ik ben niet niet verborgen in mijn meest nabije vormen....”

En hoe sprekend sluiten hierbij de woorden van Jezus aan in het logion 113 van het

Thomas-evangelie:

“...het koninkrijk van de Vader is verspreid over de aarde en de mensen zien het niet”.

“...en het is in uw [wijze van] zien...” (ibid logion 3; tussen [ ] ter verduidelijking).

Alleen als getracht wordt dit mysterie te begrijpen, in woorden en begrippen vast te leggen, dan is er een grandioos falen; een falen dat van toepassing is op alle niveaus en op alle dingen, inbegrepen onszelf.

In de annotatie bij vers 3.5 van de Avadhuta Gita is dit goed aangegeven :

“...het is zelfs niet mogelijk het Zelf te beschrijven in diens waarneembare aspecten (lees :het relatieve universum), omdat gedachte of taal *zelfs de verschijnselen slechts in hun oppervlakkige aspecten kunnen omvatten. In hun diepere aspecten zijn verschijnselen....daarom onbeschrijfbaar*”

Concreet vertaald en toegepast betekent dit dat het zelfs niet mogelijk is onszelf en ons bestaan te begrijpen! Het enige dat overblijft schijnt te blijven is het beseffen wie je bent en het in verwondering ervaren daarvan; het bestaan van alles en jezelf in verwondering in al de aspecten daarvan – de vreugdevolle en de intens droevige (zenmeester : “van alle illusies is het verlies van je kind het meest smartelijke”) - te beleven.

“Het contact met de materie, dat koude en hitte, vreugde en smart veroorzaakt, komt en gaat : het is van voorbijgaande aard; verdraag het.” (Bhagavad Gita 2.14)

Advaita en Wetenschap (9) bonobo's

Uit de opiniebijdrage van dr. Paul Verhaeghe in De Standaard naar aanleiding van de publicatie van het boek 'De Bonobo en de tien geboden' van bioloog Frans de Waal kan (met toestemming) het volgende samengevat worden.

Met uitzondering van de mens – dus ook de mens wordt als primate beschouwd, wat gezien de evolutie (zie Advaita en Wetenschap 7.1 t/m 7.4) niet onlogisch is – hebben primaten geen religie en geen wetenschap, en toch organiseren alle mensapen hun gemeenschap in functie van een collectief belang.

(Opnieuw zij hierbij opgemerkt dat er geen wetenschap bestaat, alleen maar ervaringskunde. Termieten, apen, bijen en mens staan hierbij op één lijn).

Primaten delen voedsel, zorgen voor elkaar, kennen gevoelens van dankbaarheid zowel van wraak, alles gebaseerd op een empathisch voelen dat zich niet exclusief uitstrekt tot de soort alleen. Seksualiteit wordt gebruikt als middel tot bewaren van de vrede

Moraal is voor deze onderzoeker niet een weten vanuit een hogere macht of hoger bewustzijn, maar komt van onderen uit tot ontwikkeling; met andere woorden : het is opnieuw de ervaringskunde die het weten is en het handelen bepaalt. En de ontwikkelde moraal is gebaseerd op gevoelens, emoties en niet op rede.

Maar ook voor hem is empathie niet de enig bepalende factor, ook agressie, die zich sterk op de soortgenoot richt, is positief in de zin dat deze de hiërarchie opbouwt die noodzakelijk is voor het behoeden van vernietiging. Met andere woorden : een gedeeltelijke vernietiging of een uitsluiting kan noodzakelijk zijn tot behoud van het geheel. Dit is een buitengewoon interessant aspect waar later in de reeks Synthese dieper op ingegaan zal worden.

Het zal wellicht hiermee duidelijk zijn dat deze conclusies, die gebaseerd zijn op langdurig en wetenschappelijk waarnemen, overeenkomsten vertonen die ten nauwste aansluiten bij de ideeën zoals die door onder andere de vier filosofische stromingen (zie onder andere Synthese 1, 2.1 en 2.2) ten berde zijn gebracht.

Op de enorme impact van deze vaststellingen wordt eveneens in de latere publicatie in de reeks Synthese ingegaan. Daarop vooruit lopend kan reeds nu gezegd worden dat de wetenschappelijke en filosofische vaststellingen zeker niet tot een totaal negatief uitgangspunt behoeven te leiden; het volstaat voldoende alleen al te zien naar

de evolutie zoals die in de publicaties Advaita en Wetenschap 7.1 t/m 7.4 is geschetst; dat hierbij het aspect tijd een grote rol speelt behoeft geen enkel betoog; een tijdsaspect dat terecht zo'n grote rol speelt in de filosofie van Spinoza. Ook komen wetenschap en filosofie steeds meer in andere verhouding tot elkaar te liggen; een verhouding die meer en meer overeenstemmend wordt.

Advaita en Wetenschap (10) geest

In de publicatie “Geheugen” (Advaita en Wetenschap (9) werd belicht hoe het geheugen gemanipuleerd zou kunnen worden. Recent ging de wetenschap – ervaringskunde – nog een stapje verder door aan te tonen hoe door een elektrische impuls, veroorzaakt door een gedachte, feitelijk een bevel, van de ene onderzoeker, de andere – afgezonderde – onderzoeker, zich niet bewust van dit gedachte bevel, het toch uitvoerde.

Het experiment werd uitgevoerd aan de Universiteit van Washington. Beide onderzoekers droegen een muts met elektroden – als bij een elektro encefalogram – en waren op afstand van elkaar via een computer “verbonden”. De eerste onderzoeker keek naar een computerspel, dacht “vuur” en de wijsvinger van de tweede onderzoeker duwde op een toets.

Het experiment wordt gedetailleerd beschreven in een publicatie van de Universiteit van Washington onder de titel : “ Researcher controls colleague's motions in 1st human brain-to-brain interface” (Washington.edu). Een uitgebreide vertaling werd o.a. door de website Scientas.nl gepubliceerd onder de titel “Mindmeld wordt werkelijkheid : ...”).

Bij dit experiment kunnen onder meer de volgende bedenkingen gemaakt worden.

Het is alleen mogelijk als opdrachtgever en uitvoerder over een eender – partieel – geconditioneerde geest beschikken.

De uitvoerder moet tijdelijk van zijn vrije keuze afstand gedaan hebben.

Onduidelijk is of de uitvoerder geheel en al onwetend was van de aard van het computerspel en het soort bevel dat gegeven kon worden.

Niettemin geeft het experiment aan – gelijk bij de manipulatie van het geheugen – dat de geest meer en meer lijkt op een louter geconditioneerd coördinatiecentrum en geen uitstaans heeft met een echt autonoom bewustzijnscentrum. In Oosterse filosofieën wordt de geest (brein) beschouwd als het zesde zintuig.

De vraag komt dan op wat het denken, een gedachte dan is; kan er aan dit denken, aan een gedachte een zelfstandigheid toegekend worden?

De geest – als zintuig – is onderhevig aan ontstaan, in standhouden en verval. De geest van een pasgeborene is leeg en van een mens in totale dementie evenzeer. In de tussenliggende fase raakt deze geest gevuld met aangeleerde ervaringen, waaronder het leren spreken; klanken die worden tot woorden en dan tot begrippen. Het denken

kan niet plaats hebben zonder woorden en hun inherente begrippen. Het is niet geheel van logica ontdaan, als op grond van deze redenering het denken beschouwd wordt als een geconditioneerde vaardigheid. Dementie toont aan dat het denken vervormt, zelfs geheel achterwege kan blijven als gevolg van een fysieke aantasting van de hersencellen.

Als de werkelijkheid van ieder verschijnsel niet vatbaar is voor verwoording (zie ook annotatie bij vers 1.41 en 3.5 Avadhuta Gita) heeft ook een gedachte, het denken dat slechts berust op een begripsmatige verwoording van die verschijnselen, slechts een relatieve waarde.

Daarom kan in vers 1.9 van de Avadhuta Gita gezegd worden:

“ De geest heeft werkelijk de vorm van ruimte. De geest is werkelijk allesomvattend. De geest is het verleden. De geest is alles. Maar in werkelijkheid is er geen geest.”

Dit geheel en al geconditioneerd denken – hoewel schijnbaar een autonome vorm van bewustzijn – scheidt de illusie van een zelfstandigheid, het bestaan van een individu, maar is zuiver een product van ervaringen en omstandigheden. Het is een uiterst krachtig zintuig en niet voor niets het coördinatiecentrum. Maar ook niet meer dan dat. De werkelijkheid van dit zintuig, dit verschijnsel – zoals voor alles wat leeft, beweegt en is – is Bewustzijn.

Denken is zoals alle verschijnselen een vorm, een modus van dat ene Bewustzijn dat alle vormen aanneemt.

Indien de echte werkelijkheid ervaren wil worden, is het afstaan van het ego en dus ook het denken noodzakelijk.

De Essentie van Ribhu Gita spreekt zich duidelijk uit in vers 24 en 25 :

“...Het offer van het denken is in feite het totaal van alle heilige offers.....leidend naar de ervaring van het enig stralend Zelf (lees : Bewustzijn).”

De mens is een denkend wezen, maar zijn grootste werken verricht hij als hij niet denkt (Zenmeester Suzuki).

In de reeks Synthese zal dieper op het aspect van (g)een geest ingegaan worden.

Advaita en Wetenschap 11 Empathie en mededogen

In Synthese (5.03) werd ruim ingegaan op het (on)mogelijk bestaan van empathie of mededogen.

Samengevat komt het hier op neer :

empathie dat benoemd kan worden is niet een werkelijke empathie;
ware empathie herkent zich niet als empathie.

Een en ander wordt voortreffelijk in de Tao Te Ting weergegeven.

Ter wille van duidelijkheid volgt nu deze tekst in een meer vrije, maar vollediger weergave.

“ Ware deugd is geen deugd, juist daarom deugd.”

(een echte deugd wordt als zodanig niet door de doener ervaren; het is een volmaakt spontaan en natuurlijk handelen)

“ Onechte deugd verliest niet het beseffen van deugd en is dus geen ware deugd”

“ Ware deugd is handelen zonder oogmerk, in een spontaan niet-handelen.’

(woe wei)

“ Onechte deugd draagt een oogmerk in zich.”

(Het is bewust of onbewust door een ik-gevoel gedreven)

.....

“ Daarom, als Tao (het Zelf) vergeten is, dan is er het begrip deugd.

Als deugd vergeten is, dan komt er menslievendheid.

Als menslievendheid vergeten is, dan komt er rechtschapenheid.

Als rechtschapenheid vergeten is, dan komt er vormelijkheid.

Vormelijkheid heeft de mantel (schijn) van oprechtheid en is de aanvang van het geharrewar.”

Wetenschappelijke onderzoekers van het Social Brain Lab in Amsterdam en het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Groningen hebben vastgesteld dat psychopaten een functionerend empathisch vermogen hebben en er wel degelijk gebruik van (kunnen) maken.

Belangrijker nog dan dit gegeven is dat onderscheid gemaakt moet worden tussen het aanwezig zijn van dit vermogen bij vrijwel iedere mens en het al of niet effectief gebruik dat men ervan maakt.

Dit al of niet gebruiken wordt bepaald door conditionering (bijvoorbeeld door iemand of een ander leven sympathiek of onsympathiek te vinden). Dit vermogen is dus een vaardigheid, die binnen een bepaalde sociale context uiterst zinvol is, ook bij niet

menselijke gemeenschappen zoals bonobo's. Zoals alle vaardigheden kan door oefening dit vermogen (verder) ontwikkeld worden.

Tegelijk wordt door deze wetenschappelijke bevindingen het filosofisch standpunt, dat ware empathie, mededogen of deugd zichzelf niet als zodanig herkent, duidelijk ondersteund.

Advaita en Wetenschap (12) denkende vlieg

Wetenschappers van de universiteit van Oxford hebben door middel van een reeks van steeds dichter bijeen liggende concentraties van geuren vastgesteld dat fruitvliegjes niet willekeurige keuzes maakten, maar naar mate de geurconcentraties dichter bijeen lagen steeds meer de tijd namen alvorens zij hun keuze bepaalden. Met andere woorden : zij verzamelden eerst informatie en handelden niet automatisch en instinctief.

Fruitvliegjes met een mutatie in een welbepaald gen van de hersencellen waren besluitelozter in hun keuze dan de vliegjes zonder deze mutatie.

Het gedrag van de vliegjes stemde overeen met dat van primaten en is een kenmerk van cognitie.

(Bron : Fruit flies think before they act; Oxford Academy/Scientias.nl.)

Wanneer wij de dierenwereld aandachtig bestuderen zien wij dat zij leren en weten; als een mol de aarde omhoog duwt gaat onder andere de merel op wacht staan om een naar buiten vluchtende worm te verschalken.

Heel betekenisvol is het eerder gemelde ecologisch systeem dat de termieten in de woestijn van Namibië tot stand brengen (zie Advaita en Wetenschap (5) termieten).

Bewustheid en kennend gedrag is dus niet voorbehouden aan de mens en apen, maar eigen aan al wat leeft en beweegt, ook planten en dergelijke.

De conclusie dringt zich op dat het gemeenschappelijke niet zozeer het denken is als wel dat wat het denken mogelijk maakt : bewustzijn, te meer daar er geen weten(schap) bestaat, maar alleen ervaring(skunde) en álle vormen van leven handelen vanuit deze basis.

Dit bewustzijn is zonder eigenschappen, open, gelijk als het veld van energie van de kwantumfysica, waaruit een diversiteit van vormen – verdichtingen – ontstaat en weer verdwijnt. Als deeltjes die elkaar scheppen en vernietigen, als licht uit niets (een vacuüm ; Scientias.nl 'wetenschappers halen licht uit niets 21/11/2011) , als vers 2.25 van de Ashtavakra Samhita :

“Hoe wonderbaarlijk! In mij, de oeverloze oceaan, rijzen de golven van de individuele wezens op overeenkomstig hun aard, botsen met elkander, spelen een ogenblik, en lossen weer op.”

De uitspraak van Ramana Maharshi – verweven in de diverse geschriften van de Advaita - “ er is alleen Bewustzijn en Bewustzijn neemt alle vormen aan”, wordt hoe langer hoe meer door de wetenschap onderbouwd.

En als wij daarbij ook nog in aanmerking nemen dat de kwantumfysica de vaste bouwsteen van de materie niet gevonden heeft, maar steeds opnieuw vaststelt dat moleculen, atomen en deeltjes “leeg” zijn, dan zijn Advaita en Wetenschap elkaar uiterst dicht genaderd.

Overigens staat de wetenschap aan de vooravond van experimenten om vanuit licht vaste materie te scheppen; de geïnteresseerde lezer wordt verwezen naar het betreffende artikel in Scientias.nl d.d. 19/5/2014

